

ACTA
VAN DE
BUITENGEWONE GENERALE SYNODE
DER
Gereformeerde Kerken in Nederland,
gehouden te 's Gravenhage, den 16^{den} Juli,
den 10^{den} September en den 17^{den} October 1912.

Zitting van Dinsdag 16 Juli.

ARTIKEL 1.

Namens den Raad der roepende Kerk van 's Gravenhage opent Opening.
Dr J. C. DE MOOR de buitengewone Generale Synode.

Nadat Psalm 122 : 1 en 3 gezongen is, leest Z.Eerw. den 122sten Psalm voor en spreekt de vergadering het volgende toe:

Eerwaarde en geliefde Broeders in onzen HEERE JEZUS CHRISTUS, die door de Gereformeerde Kerken van ons vaderland zijn afgevaardigd om haar in deze samenkomst te vertegenwoordigen, of namens deze zij uitgenoodigd om haar van goeden raad te dienen, — krachtens de opdracht, mij daartoe door de roepende kerk van 's Gravenhage verleend, heet ik u welkom aan deze plaats, met de innige bede, dat ons beginsel zij in den name des HEEREN, Die hemel en aarde gemaakt heeft.

Voorzeker niet ten onrechte draagt deze samenkomst onzer Kerken ditmaal den naam eener *buitengewone* Generale Synode.

Nog geen jaar ging voorbij sinds we in Zwolle van elkander scheidten, en reeds zijn we wederom bijeen; een feit, dat ongetwijfeld wijst op buitengewone omstandigheden, welke eene uitzondering op den regel van het om de drie jaren vergaderen noodzakelijk maakten.

Evenwel ligt meer in het doel dan in den tijd onzer samenkomst het bijzondere. Onze kerkeraad toch ontving bericht van Curatoren der Theologische School, dat naar hun oordeel de toestand der Schoolkas thans toeliet een vijfden Hoogleeraar te benoemen; zoodat zij ons uitnoodigden, overeenkomstig het in art. 110 sub 2 der Acta van Zwolle genotuleerde besluit der laatste Synode, de Kerken, zoo spoedig als mogelijk is, doch in elk geval binnen zes maanden, samen te roepen in Generale Synode om in deze vacature te voorzien. Door veler toewijding en ijver waren de geldmiddelen, die ten vorigen jare naar het oordeel der Synode zulk eene benoeming nog niet toelieten, derwijze verbeterd, dat Curatoren geen bezwaar meer maakten om gunstig te adviseeren aangaande den wensch van Hoogleeraren om hun getal met één te vermeerderen.

— Sinds veertien dagen is hier nog iets anders bij gekomen, nl. het geval, door de

Synode van Zwolle in art. 110 sub 1 harer Acta geregeld, dat vóór 1 Januari 1913 eene vacature zou ontstaan in het college van Hoogleraren der Theologische School. Prof. M. NOORDTJII toch heeft zijne aanvraag om eervol emeritaat ingediend, en Curatoren besloten dit verzoek te ondersteunen, zoodat uwe vergadering thans staat voor een tweetal vacatures, in welke voorzien zal moeten worden.

Doch niet alleen de tijd en het doel onzer samenkomst zijn buitengewoon, maar ook, dat de Kerken thans door de vanwege de Particuliere Synoden in den gewonen weg afgevaardigde broeders deze Hoogleraren zullen benoemen. Hare gewoonte was sinds jaren eene dergelijke taak op te dragen aan Curatoren, bijgestaan door bijzondere deputaten, en wij moeten teruggaan tot het jaar 1882, toen de docenten WIELENGA, BAVINCK en LINDEBOOM werden benoemd, om een voorbeeld te vinden van hoogleeraars-verkiezing op deze wijze; terwijl dan toch altoos nog dit verschil overblijft, dat voor dertig jaren eene gewone Synode dit werk verrichtte temidden van allerlei andere bezigheden, terwijl wij heden meer in het bijzonder voor dit doel werden samengeroepen.

Het was den kerkeraad onzer gemeente aangenaam, u, geliefde broeders, die tot zoo gewichtig werk herwaarts zijt gekomen, te mogen ontvangen, en het zal hem eene eere zijn de reeds getroffen voorbereidende maatregelen zooveel noodig aan te vullen met alles, wat aan een goed verloop uwer vergadering kan bevorderlijk zijn. Het is ons een voorrecht, u hier te mogen zien, en te doen wat wij kunnen om uw werk gemakkelijk te maken, opdat het onder den onmisbaren zegen des HEEREN wel moge gelukken. Iets van de blijdschap, welke David kende, toen hij in de straten zijner schoone koningsstad de feestgangers hoorde jubelen: „Wij zullen in het huis des HEEREN gaan” is er ook in ons hart, want wij gelooven, dat gij allen hier gekomen zijt met het doel om het goede te zoeken voor het Zion Gods. Met u bidden wij om den vrede van Jeruzalem; wèl moeten zij varen, die de Godsstad beminnen.

En hoe belangrijk is de keuze, tot welke gij geroepen wordt, voor de ontwikkeling onzer Gereformeerde kerken in de komende jaren! Gij hebt mannen aan te wijzen, die hun verder leven zullen mogen wijden aan de vorming van aanstaande Dienaren des Woords. Door hun onderwijs en door den invloed, welke van hun persoonlijkheid uitgaat, zullen zij veel ten goede kunnen doen, en is hun optreden van het grootste belang niet alleen voor de Nazireeërs Gods, op wie zij in het belangrijkste tijdvak hunner ontwikkeling als het ware een stempel zetten, doch daardoor ook voor het leven onzer Kerken, die straks van hunnen dienst gebruik zullen maken. Uw werk van enkele uren, hoogstens dagen, zal, als 't GOD belieft, vele jaren lang in onze Kerken zijnen invloed doen gevoelen! Wel mag er dan veel gebeds in onze harten zijn, of de HEERE ons wil leiden door Zijnen HEILIGEN GEEST, en ons tot zulk een gewichtigen arbeid de bekwaamheid wil verleen!

Nochtans, bij de blijdschap, die onze harten vervulde toen wij hoorden van uw aanstaande komst, voegde zich toch ook droefenis, en onze Kerkeraad heeft mij nadrukkelijk opgedragen, daaraan in dit oogenblik in uw midden uiting te geven. Wanneer wij het kerkelijk Jeruzalem onzer dagen gadeslaan, rijst de ernstige vraag, of daarvan ook zou kunnen gezegd worden, dat het gebouwd werd als eene stad, die wèl samengevoegd is. Eene vergadering als deze stelt weder met klem ons het droeve feit voor oogen, dat we nog steeds tweecërlei opleiding hebben, en onze Kerken zich eene finantieele en geestelijke weelde veroorloven, welke ons, inwoners der Residentie, helaas zoo vreemd niet aandoet, want, naar men zegt, leven in deze schoone stad niet weinigen boven hunnen stand. Zou dit van onze Gereformeerde kerken ook niet kunnen gelden ten opzichte van het theologisch onderwijs, nu we een volledige opleidings-school bezitten en in het nauwste verband staan met eene volledige theologische faculteit? Onze Kerkeraad heeft deze dingen eens ernstig en broederlijk besproken, en kwam daarbij tot dezelfde gevolgtrekkingen als de Synode van Zwolle, dat hij nl. de gedeeldheid in de opleiding betreurt, doch dat de tijd nog niet rijp is om tot een principieele oplossing van dit vraagstuk te komen. Al kan dus dit „betreuren” voor het oogenblik aan den toestand niets veranderen, onze Kerkeraad droeg mij nochtans op niet alleen te getuigen van de blijdschap, met welke hij u hier ontvangt, doch ook van de droefenis, die deze vreugde een weinig tempert.

Overigens, wij willen uw werk zooveel mogelijk bevorderen, en het zou mij dus niet voegen nog meer van uwen tijd te nemen voor dit inleidend woord. Vergunt mij daarom te besluiten met den wensch en de bede, dat uw arbeid gezegend en voorspoedig moge zijn, tot eere van den naam des HEEREN en in het belang onzer door Hem zoo rijk beweldadigde Kerken. Geve Hij ons te waken tegen alle misverstand en verkeerde bewegingen des vleesches, opdat wij met een vrije en goede conscientie mogen handelen van de dingen, die ons voorkomen zullen; eene waakzaamheid, thans te meer noodig,

nu uitteraard, wijl het hier de keuze geldt van personen, zoo licht het gevaar kan dreigen, dat bijkomstige dingen meer gewicht in de schaal leggen dan passend ware. Moge het verhevene, gewichtige, verantwoordelijke van het werk, waartoe de Koning der Kerk ons heden wil gebruiken, ons biddende maken en klein doen zijn in ons zelf. Vele zijn de moeilijkheden, welke Gods kinderen ondervinden wanneer zij om des huizes des Heeren huns Gods wil het goede voor Jeruzalem zoeken, maar zij heffen niet vergeefs hunne oogen op tot Hem, Die in de hemelen zit. Zie, gelijk de oogen der knechten zijn op de hand hunner heeren, gelijk de oogen der dienstmaagd zijn op de hand harer vrouw, alzoo zijn hunne oogen op den HEERE, hunnen God, totdat Hij hun genadig zij. Komt, belijden wij dit met elkander, door van Psalm 123 het eerste vers te zingen, alvorens wij in het gebed onze harten tot den HEERE verheffen.

Na deze toespraak laat Z.Eerw. zingen Psalm 123 : 1 en gaat voor in smeeing en gebed tot den HEERE GOD.

ART. 2.

De Praeses noodigt de broeders Ds J. J. IMPETA en Ouderling J. EIGEMAN Afgewaardigden. uit tot het opnemen en nazien der credentiebrieven. Deze broeders rapporteeren, dat zijn afgewaardigd:

door de Particuliere Synode van *Zuid-Holland* (Noordelijk gedeelte), als *Primi*: Ds J. J. IMPETA van Katwijk a/d Rijn, Dr J. C. DE MOOR van 's Gravenhage, Ouderlingen J. EIGEMAN van Alphen a/d Rijn, A. VERDUIJN van Oudshoorn; en als *Secundi*: Ds J. BROUWER van Oude Wetering, Ds C. W. E. PLOOS VAN AMSTEL van Delft, Ouderlingen A. VAN LEEUWEN van Nieuwerkerk a/d IJssel, B. RIETVELD van Gouda;

door de Particuliere Synode van *Zuid-Holland* (Zuidelijk gedeelte), als *Primi*: Dr S. GREJDANUS van Zuid-Beijerland, Ds F. W. SLUIJTER van Maassluis, Ouderlingen G. VAN DETH van Brussel, JAC. HAZELZET van Rotterdam; en als *Secundi*: Ds C. B. BAVINCK van Rotterdam, Ds C. LINDEBOOM van Gorinchem, Ouderlingen A. W. DE LEEUW Jr van Schoonrewoerd, F. P. VAN RIJ van Bolnes;

door de Particuliere Synode van *Zeeland*, als *Primi*: Ds L. BOUMA van Middelburg, Ds R. J. VAN DER VEEN van Goes, Ouderlingen J. DONNER van Goes, D. MULDER van Zierikzee; en als *Secundi*: Ds G. F. KERKHOF van Oost Souburg, Ds A. H. VAN DER KOOI van Bergen op Zoom, Ouderlingen K. HOUTERMAN van Biggekerke, J. HUIZINGA van Terneuzen;

door de Particuliere Synode van *Noord-Brabant en Limburg*, als *Primi*: Ds W. BOSCH van Almkerk, Dr T. HOEKSTRA van 's Hertogenbosch, Ouderlingen A. C. VAN DRIMMELEN van Klundert, H. W. KNOLL van Werkendam; en als *Secundi*: Ds J. A. GOEDBLOED van Nieuwendijk, Ds A. J. MULDER van Klundert, Ouderlingen H. SCHREUDERS van Veen, J. H. VERHAGEN van 's Hertogenbosch;

door de Particuliere Synode van *Groningen*, als *Primi*: Ds J. KOK van Bedum, Ds M. MEIJERING van Wildervank, Ouderlingen M. VELTHUIS van Bedum, M. UBBENS van Spijk; en als *Secundi*: Ds G. GEERDS van Appingedam, Ds J. J. MIEDEMA van Groningen; Ouderlingen H. HAMSTER van Scheemda, W. K. H. MAGENDANS van Wagenborgen;

door de Particuliere Synode van *Friesland* (Noordelijk gedeelte), als *Primi*: Ds H. MEIJER van Kollum, Ds J. D. VAN DER MUNNIK van Leeuwarden, Ouderlingen G. PARS van St. Anna Parochie, S. BAKKER van Schrans bij Leeuwarden; en als *Secundi*: Dr W. A. VAN ES van Leeuwarden,

Ds H. J. ALLAART van Harlingen, Ouderlingen F. BRUINSMA van Sexbierum, L. JAARSMA van Moddergat;

door de Particuliere Synode van *Friesland* (Zuidelijk gedeelte), als *Primi*: Ds A. DE GEUS van de Lemmer, Ds G. H. VAN KASTEEL van Oppenhuizen, Ouderlingen J. H. ALTHUIZIUS van Oosterend, D. W. JAARSMA van Tjerkgaast; en als *Secundi*: Ds H. M. DETHMERS van Sneek, Ds J. P. KLAARHAMER van Wommels, Ouderlingen F. A. VAN DER BOS van Wommels, W. G. DORENBOS van Drachten;

door de Particuliere Synode van *Drente*, als *Primi*: Ds H. DIJKSTRA van Smilde, Ds T. NOORDEWIER van Meppel, Ouderlingen J. BEEKMAN van Zuidlaren, H. BRINK van Beilen; en als *Secundi*: Ds H. HANGELBROEK van Borger, Ds H. W. LAMAN van Assen, Ouderlingen H. POPPEN van Schoonebeek, P. KOSTER van Appelscha;

door de Particuliere Synode van *Overijssel*, als *Primi*: Ds L. M. A. SCHEPS van Deventer, Ds G. ELZENGA van Kampen, Ouderlingen J. BREMAN van Avereest (Balkbrug), H. SLETTENAAR van Almelo; en als *Secundi*: Dr J. HANIA van Steenwijk, Ds J. J. WESTERBEEK van EERTEN van Kampen, Ouderlingen D. J. VAN DER VEGTE van Langeslag, H. SLUIJTER van Deventer;

door de Particuliere Synode van *Gelderland*, als *Primi*: Ds H. HOEKSTRA van Arnhem, Dr G. KEIZER van Tiel, Ouderlingen J. VAN GOLVERDINGE van Oosterbeek, J. F. VAN HULSTEIJN van Tiel; en als *Secundi*: Ds W. B. RENKEMA van Renkum, Ds J. N. LINDEBOOM van Zutphen, Ouderlingen Dr J. G. SCHEURER van Ermelo, J. M. FLIER van Geldermalsen;

door de Particuliere Synode van *Utrecht*, als *Primi*: Ds A. M. DONNER van Amersfoort, Ds K. FERNHOUT van Utrecht, Ouderlingen J. VAN ZANTEN van Zeist, A. FUKKINK van Utrecht; en als *Secundi*: Ds J. G. MEIJNEN van Baarn, Ds W. VERHOEF van Zeist, Ouderlingen D. EGGINK van Amersfoort, J. TIMMERMAN van Oud Loosdrecht;

en door de Particuliere Synode van *Noord-Holland*, als *Primi*: Ds B. VAN SCHELVEN van Amsterdam, Ds W. BREUKELAAR van Zaandam, Ouderlingen B. BIESHEUVEL van Hoofddorp, P. VERBURG van Noord-Scharwoude; en als *Secundi*: Ds C. STADIG van Den Helder, Ds J. DOUMA van Watergraafsmeer, Ouderlingen F. H. VON MEYENFELDT van Amsterdam, W. G. REEDEKER van Bussum.

Alle primi-afgevaardigden zijn tegenwoordig.

Als adviseerende leden zijn tegenwoordig de Hoogleraren M. NOORDTZIJ, L. LINDEBOOM, Dr H. BOUWMAN en Dr A. G. HONIG.

ART. 3.

Moderamen. De Synode verkiest met meerderheid van stemmen tot Praeses Ds H. HOEKSTRA, tot Assessor Dr J. C. DE MOOR, tot Scribae Ds A. DE GEUS en Dr G. KEIZER.

ART. 4.

Installatie. Het Moderamen neemt zitting. De Praeses spreekt een woord van dank tot de Kerk van 's Gravenhage en bijzonder tot Dr DE MOOR, voor al wat zij tot de voorbereiding dezer Synode hebben gedaan, en noodigt de

Dienaren des Woords bij de Kerk van 's Gravenhage, Ds Js VAN DER LINDEN, Ds D. RINGNALDA en Ds M. SCHUURMAN, mitsgaders de aanwezige Curatoren der Theologische School, die geen afgevaardigden tot deze Synode zijn, n.l. Ds P. BOS en Ds J. A. GOEDBLOED, uit, om als adviseerende leden dezer Synode plaats te nemen.

De Praeses deelt mede, dat er berichten van verhindering zijn ingekomen van de Hoogleraren Dr H. BAVINCK, Dr G. H. J. W. J. GEESINK, Dr C. VAN GELDEREN, Dr H. H. KUYPER en Dr F. L. RUTGERS, die als adviseerende leden waren uitgenoodigd.

ART. 5.

Daartoe uitgenoodigd door den Praeses, betuigen alle leden der Synode door op te staan hunne gebondenheid aan de Formulieren van Eenigheid. Betuiging van instemming met de drie Formulieren.

ART. 6.

De Praeses verzoekt Ds D. RINGNALDA, een kort verslag van de werkzaamheden dezer Synode voor de Pers gereed te maken. Persverslag.

ART. 7.

De Assessor deelt mede, dat ingekomen zijn bij deze Synode: Ingekomen Stukken

- a. het rapport van de leden van het Moderamen van de Generale Synode van Zwolle, 1911 [Bijlage I],
- b. een missive van den Kerkeraad van den Briel [Bijlage II],
- c. een missive van br. A. v. D. NAGEL Jr [Bijlage III],
- d. een missive van den Kerkeraad van Leiden [Bijlage IV],
- e. een missive van de Curatoren der Theologische School [Bijlage V].

ART. 8.

Van de ingekomen stukken wordt *a* door Ds A. DE GEUS voorgelezen. Rapport Moderamen Gen. Syn. 1911.
De Synode keurt de werkzaamheden van de leden van het Moderamen der vorige Synode goed, en de Praeses brengt hun den dank der Synode over.

De stukken genoemd onder *b*, *c* en *d* worden na voorlezing gesteld in handen eener Commissie ter fine van consideratie en advies. De Praeses wijst met goedvinden der Synode daartoe aan de Broeders Prof. L. LINDEBOOM, Ds G. ELZENGA, Ds K. FERNHOUT, Ds J. D. VAN DER MUNNIK en Ouderling G. VAN DETH.

ART. 9.

De Synode gaat in Comité generaal.

ART. 10.

De Synode in openbare zitting overgegaan zijnde, rapporteert en adviseert Brielle.
Ds K. FERNHOUT namens de in Artikel 8 genoemde Commissie in zake de missive van den Kerkeraad van Brielle. De Synode besluit, naar dat advies, uit te spreken, dat de jaarlijksche bijdrage, aan de Kerk van Brielle toegezegd (zie art. 113 van de Acta van de Gen. Syn. van 1908, en art. 106

van de Acta van de Gener. Syn. van 1911), bedoeld is voor het jaar, dat van September tot September loopt, en dat diensvolgens de Kerk van Brielle nog aanspraak heeft op de uitkeering van f 100.— voor den termijn, zijnde de 4de, van September 1911 — Sept. 1912, en dat ditmaal door den quaestor van deze Generale Synode deze termijn alsnog uitgekeerd zal worden.

ART. 11.

A. V. D. NAGEL Jr. Namens de Commissie van advies stelt Ds G. ELZENGA in zake het bezwaarschrift van br. A. v. D. NAGEL Jr voor, dat de Generale Synode een laatste poging doe om de zaak tusschen br. v. D. NAGEL en den Kerkeraad van Rotterdam tot een bevredigend einde te brengen door een drietal deputaten van deze Synode. Naar dit advies besluit de Synode, en naar het voorstel van den Praeses worden als deputaten ad hoc aangewezen Prof. Dr H. BOUWMAN, Ds J. J. IMPETA en Ouderling J. VAN GOLVERDINGE.

ART. 12.

Dank- en bededag in 1913. Ds J. D. VAN DER MUNNIK stelt namens de Commissie van advies in zake het schrijven van den Kerkeraad van Leiden over een dank- en bededag in November 1913 aan de Synode voor, en de Synode besluit aldus: a. met het denkbeeld van bedoeld schrijven hare instemming te betuigen, b. het uitschrijven van bedoelden dank- en bededag nader op te dragen aan de Classis 's Gravenhage, met dien verstande, dat bij de bepaling van den dag rekening gehouden worde met wat misschien ook door andere Kerken ten deze zal worden gedaan, opdat het zooveel mogelijk een nationale dank- en bededag zij.

ART. 13.

Verhooging van de jaarwedde der Hoogleeraren. De Praeses deelt mede, dat de Synode in Comité gehandeld heeft over art. 8 van de Notulen der Buitengewone Curatoren-vergadering van 13 Mei 1912, behelzende dit besluit der Curatoren:

ter Generale Synode uit te spreken de noodzakelijkheid, dat het kome tot verhooging van het salaris der Hoogleeraren, maar dan met wegvalling van het in de jongste Synode vastgestelde kindergeld. De beoordeeling evenwel van het mogelijke der bedoelde verhooging laat het Curatorium over aan het oordeel van de Generale Synode;

en over de uitspraak van de Particuliere Synode van Friesland (Noordelijk gedeelte), aldus luidende:

de Particuliere Synode der Gereformeerde Kerken van Friesland (Noordelijk gedeelte), van oordeel, dat verhooging der jaarwedden van de reeds dienende hoogleeraren der Theologische School dringend noodig is, spreekt haar vertrouwen uit, dat bij het besluit tot benoeming van een vijfden hoogleeraar hiermede rekening zal worden gehouden, en bedoelde benoeming met een eenigszins beduidende verhooging der salarissen zal gepaard gaan;

en daarover het volgende besloten heeft:

de Generale Synode, met Curatoren overtuigd van de noodzakelijkheid der verhooging van het salaris der Hoogleraren, en de mogelijkheid ervan overwogen hebbende, besluit, van 1 September 1912 af het jaarlijksch traktement te brengen op f3600.— en alle vroegere bepalingen ten deze te doen vervallen.

ART. 14.

De Praeses deelt verder mede, dat bij de Synode was ingekomen en door haar is behandeld het volgende voorstel van het Curatorium:

Emeritaat
Prof M. NOORDTZIJ.

aan Prof. M. NOORDTZIJ, ingevolge zijn verzoek en het daarop conform genomen besluit van Curatoren, eervol emeritaat als Hoogleeraar aan de Theologische School te verleenen, met ingang van 1 September a.s. en sinds dien datum met toekenning van een jaarlijksch pensioen, gelijkstaande met het door Z.H.G. het laatste jaar genoten salaris, zijnde f3000.—.

De Synode heeft dit voorstel met alle stemmen aangenomen.

ART. 15.

De Praeses gaat voort met mede te deelen, dat de Synode in de plaats van Prof. M. NOORDTZIJ, om onderwijs te geven in de Exegese van het Oude Testament en aanverwante vakken, benoemd heeft den Weleerw. Zeergel. Heer G. CH. AALDERS, Theologiae Doctor en Bedienaar des Woords in de Kerk van Ermelo. Door het Curatorium waren der Synode voorgesteld: Dr G. CH. AALDERS van Ermelo en Dr W. A. VAN ES van Leeuwarden, terwijl deze nominatie door enkele leden der Synode werd aangevuld met de namen van Dr G. KEIZER van Tiel en Dr J. C. DE MOOR van 's Gravenhage. Bij stemming vereenigden zich 30 stemmen op Dr G. CH. AALDERS en 17 op Dr J. C. DE MOOR.

Dr G CH AALDERS.

ART. 16.

De Praeses deelt verder mede, dat de Synode (zie art. 110, 2° van de Acta der Generale Synode van 1911) benoemd heeft als Hoogleeraar aan de Theologische School, om onderwijs te geven in de Ambtelijke vakken en wat daarmee in verband staat, den Weleerw. Zeergel. Heer J. C. DE MOOR, Theologiae Doctor en Bedienaar des Woords in de Kerk van 's Gravenhage. Door het Curatorium was met Dr J. C. DE MOOR aan de Synode voorgesteld Dr Tj. HOEKSTRA van 's Hertogenbosch. Op Dr J. C. DE MOOR werden uitgebracht 25 stemmen; op Dr T. HOEKSTRA 21 stemmen.

Dr J. C. DE MOOR.

ART. 17.

Gedrag jegens de
benoemden. De Synode besluit aan Dr G. CH. AALDERS dadelijk telegrafisch bericht te zenden van zijne benoeming.

De Praeses wenscht Dr J. C. DE MOOR hartelijk geluk met zijn roeping en spreekt de verwachting uit, dat hij haar zal aanvaarden in de mogendheid des HEEREN, om in het gewichtige Hoogleeraarsambt lange jaren den HEERE te mogen dienen.

De Synode besluit aan de benoemden drie weken van beraad te geven. Mocht er een nieuwe benoeming noodig zijn, dan zal het Curatorium den Kerkeraad van den Haag verzoeken, deze Synode tot een tweede zitting samen te roepen. Over den datum van de indiensttreding der nieuw benoemden zal het Curatorium in overleg met hen handelen, in ieder geval hun den tijd latende, om behoorlijk afscheid van hunne gemeenten te nemen, en zich voor te bereiden voor hunne inaugureele oraties.

ART. 18.

Quaestores. De Synode wijst den Assessor en br. F. WEINBERG aan als Quaestores Synodi en machtigt hen tot het doen van de noodige uitgaven en het heffen van den omslag naar de bestaande regeling.

Acta. Indien er geen tweede zitting der Synode noodig is, zal het Moderamen de Acta dezer Synode vaststellen en ze door „*Het Kerkblad*” publiceeren, terwijl ze later bij de Acta der eerstvolgende gewone Generale Synode zullen worden uitgegeven.

Roepende Kerk. De Kerk van 's Gravenhage blijft de samenroepende Kerk van de eerstvolgende Generale Synode.

ART. 19.

Sluiting der
1ste zitting. Het agendum voor deze samenkomst afgewerkt zijnde, wijst de Praeses de vergadering op het hoog gewicht van het behandelde en beslotene, en spreekt den wensch uit, dat in de toekomstige tijden de Kerken door de genade Gods van den zegen dezer vergadering met dankzegging genieten mogen. Hij dankt nogmaals de Kerk van 's Gravenhage voor de goede ontvangst, de Hoogleeraren voor hunne zoo gewaardeerde adviezen en de vergadering voor de wijze, waarop zij haren Praeses heeft willen dragen.

De Assessor dankt den Praeses met vriendelijke woorden voor zijne voorzichtige, kalme en verstandige leiding.

Prof. LINDEBOOM spreekt den dank der Hoogleeraren uit voor het besluit, vermeld in art. 13.

Nadat gezongen is Psalm 105 : 24, en Prof. M. NOORDTJUIJ in gebed en dankzegging is voorgegaan, wordt de Synode door den Praeses voorwaardelijk gesloten.

Zitting van Dinsdag 10 September.

ART. 20.

De Praeses opent de vergadering, laat zingen Psalm 135 : 2, leest Psalm 93, gaat voor in den gebede en herinnert in een openingswoord aan de aanleiding tot de tweede zitting van deze buitengewone Synode, namelijk het bedanken van de Broeders Dr G. CH. AALDERS en Dr J. C. DE MOOR voor de op hen uitgebrachte roeping tot het Hoogleeraars-ambt aan de Theologische School. Opening.

ART. 21

Uit de presentielijst blijkt, dat alle primi-afgevaardigden tegenwoordig zijn, behalve uit Zuid-Holland (Noordelijk Gedeelte) Ouderling J. EIGEMAN van Alfen a. d. Rijn, uit Zuid-Holland (Zuidelijk Gedeelte) Ouderling JAC. HAZELZET van Rotterdam en uit Friesland (Noordelijk Gedeelte) Ouderling G. PARS van St. Anna-Parochie, die vervangen zijn door hunne Secundi, de Ouderlingen A. VAN LEEUWEN van Nieuwerkerk a. d. IJsel, F. P. VAN RIJ van Bolnes en F. BRUINSMA van Sexbierum, welke naar het verzoek van den Praeses door op te staan instemming betuigen met de Formulieren van Eenigheid. Presentie

Als adviseerende leden zijn tegenwoordig de Hoogleraren van de Theologische School.

ART. 22.

De Acta van de zitting van 16 Juli l.l. worden gelezen en vastgesteld. Acta.

ART. 23.

Voorlezing wordt gedaan van de berichten van de Hoogleraren van de Theologische Faculteit van de Vrije Universiteit, meldende dat zij verhinderd zijn de vergadering bij te wonen; welke berichten voor kennisgeving worden aangenomen. Ingekomen stukken

Voorgelezen worden de missives van de Broeders Dr G. CH. AALDERS [Bijlage VI] en Dr J. C. DE MOOR [Bijlage VII], berichtende, dat zij de roeping der Synode tot het Hoogleeraars-ambt niet konden opvolgen. Deze missives worden voor kennisgeving aangenomen.

Medegedeeld wordt het schrijven van het Curatorium, bevattende de voordrachten voor de benoeming van twee Hoogleraren: voor de vacature NOORDTJII, Dr J. RIDDERBOS van Bussum en Dr W. A. VAN ES van Leeuwarden, en voor „vijfden hoogleeraar”, Dr T. HOEKSTRA van 's Hertogenbosch en Dr B. WIELENGA van Amsterdam. [Bijlage VIII].

Ten slotte wordt voorgelezen een missive van de Classis Utrecht [Bijlage IX].

ART. 24.

De Praeses stelt allereerst het schrijven van de Classis Utrecht aan de orde, strekkende om de Synode te doen overwegen het uitstellen van de benoeming van Professoren en het zoeken van een weg tot eenheid van Voorstel tot uitstel.

opleiding. Hij adviseert de Synode, aan de Classis Utrecht de gelegenheid te geven tot toelichting. Van deze gelegenheid wordt door niemand gebruik gemaakt. Hij raadt nu de Synode, op deze zaak niet in te gaan, daar hare behandeling thans niet op den weg der Synode ligt.

Naar aanleiding van een vraag van Ds J. D. VAN DER MUNNIK, die over de wenschelijkheid van de behandeling zich niet in de eerste plaats uitspreekt, maar de Synode nochtans ten volle bevoegd acht tot de behandeling, verklaart de Praeses, dat hij met de bewering, dat „de behandeling thans niet op den weg der Synode ligt”, volstrekt niet heeft willen zeggen, dat de Synode de bevoegdheid tot de behandeling zou missen.

Na deze nadere verklaring wordt in zake de missive van de Classis Utrecht volgens het advies van den Praeses besloten.

ART. 25.

De Synode, komende tot de verkiezing van Hoogleraren, gaat in Comité.

ART. 26.

Dr. J. RIDDERBOS De Synode weer in openbare vergadering overgegaan zijnde, deelt de Praeses mede, dat ter vervulling van de vacature-NOORDTJII, om onderwijs te geven in de Oud-Testamentische Exegese c.a., uit het door het Curatorium aanbevolen tweetal is gekozen met 37 stemmen de Weleerw. Zeergel. Heer Dr J. RIDDERBOS, Theologiae Doctor en Bedienaar des Woords in de Kerk van Bussum. Op den Weleerw. Zeergel. Heer Dr W. A. VAN ES van Leeuwarden werden 11 stemmen uitgebracht.

Dr B. WIELENGA. Nog deelt de Praeses mede, dat om onderwijs te geven in de Ambtelijke vakken c.a. verkozen is de Weleerw. Zeergel. Heer Dr B. WIELENGA, Philosophiae Doctor en Bedienaar des Woords in de Kerk van Amsterdam met 24 van de 46 uitgebrachte stemmen. Op den Weleerw. Zeergel. Heer Dr T. HOEKSTRA van 's Hertogenbosch waren 22 stemmen uitgebracht.

ART. 27.

Aan de benoemden wordt telegrafisch hunne benoeming medegedeeld. De beroepingsbrieven zullen hun worden toegezonden.

ART. 28.

Geval van bedanken. Ingeval een of beide benoemde(n) mocht(en) bedanken zal het Moderamen de Synode tot een derde zitting samenroepen. Dit besluit wordt genomen na ampele bespreking van de onderscheidene andere wegen, die konden gevolgd worden, n.l. aan een nieuwe Synode de benoeming overlaten, of aan het Curatorium of eenige Deputaten ad hoc de benoeming opdragen, of de niet gekozenen van de dubbeltallen als gekozen te beschouwen, ingeval de eerst gekozenen mochten bedanken.

Bij gehoopte aanneming blijft gelden het op 16 Juli bepaalde. (Zie art 17.)

ART. 29.

Ds B. VAN SCHELVEN stelt voor, dat de Synode de Deputaten, die gearbeid ^{Brielle.} hebben in de zaak van het Kerkgebouw van Brielle, machtige om, in overleg met de Deputaten tot de correspondentie met de Hooge Overheid, dat kerkgebouw, dat nog steeds staat op den naam van de Gereformeerde Kerken in Nederland, te doen overschrijven op den naam van de Kerk van Brielle.

De Synode besluit naar dit voorstel.

ART. 30.

De Praeses spreekt met dank aan den HEERE en de broederen een ^{Sluiting dezer zitting.} slotwoord, waarin hij wijst op den broederlijken zin, waardoor het werk voorspoedig mocht gaan. Hij dankt de Kerk van den Haag voor de opnieuw betoonde gastvrijheid.

De Assessor dankt den Praeses voor de verstandige leiding der vergadering, maar spreekt om der wille van de zaak, die ons samenbracht, de hoop uit, dat de Praeses niet al te spoedig weer in deze qualiteit in den Haag terugkome.

Nadat gezongen is Psalm 132:9, gaat de Assessor voor in dankzegging en sluit de Praeses deze zitting.

Zitting van Donderdag 17 October.

ART. 31.

De Praeses opent de vergadering, laat zingen Psalm 16:4, leest Psalm 114 ^{Opening.} en gaat voor in gebed.

ART. 32.

Uit de presentielijst blijkt, dat alle primi-afgevaardigden tegenwoordig ^{Presentie.} zijn, behalve uit Zuid-Holland (Z. Ged.) de Ouderlingen J. HAZELZET en G. VAN DETH, voor wie de Ouderlingen F. P. VAN RIJ en A. W. DE LEEUW; uit Noord-Brabant en Limburg Dr T. HOEKSTRA, voor wien Ds A. J. MULDER; uit Friesland (Z. Ged.) de Ouderling J. ALTHUIZIUS,

voor wien de Ouderling F. A. VAN DER BOS; uit Groningen de Ouderling M. UBBENS, voor wien de Ouderling W. K. H. MAGENDANS; uit Drente Ds T. NOORDEWIER, voor wien Ds H. W. LAMAN; uit Utrecht Ds K. FERNHOUT, voor wien Ds W. VERHOEF zitting nemen.

Op verzoek van den Praeses betuigen zij, die noch de eerste, noch de tweede zitting dezer Synode bijwoonden, door op te staan hunne gebondenheid aan de Formulieren van Eenigheid.

ART. 33.

Adviseerende leden Als adviseerende leden zijn tegenwoordig de Professoren M. NOORDTZIJ en Dr A. G. HONIG, de Curatoren Ds P. BOS en Ds J. A. GOEDBLOED en de Dienaren des Woords van 's Gravenhage. Van de Professoren Dr H. BOUWMAN, Dr C. VAN GELDEREN, Dr H. H. KUYPER en L. LINDEBOOM zijn berichten van verhindering ingekomen.

ART. 34.

Acta. De Acta van de zitting van 10 September worden gelezen en vastgesteld.

ART. 35.

Ingekomen Stukken De Scriba, Ds DE GEUS, leest het schrijven voor van Dr J. RIDDERBOS, waarbij deze verklaart, de benoeming tot Hoogleeraar in de Exegese des Ouden Testaments en aanverwante vakken te aanvaarden. Dit schrijven wordt met dankzegging voor kennisgeving aangenomen. [Bijlage X].

Verder leest deze Scriba voor de berichten van Dr B. WIELENGA in zake zijn bedanken voor de benoeming tot Hoogleeraar in de Ambtelijke vakken aan de Theologische School, welke berichten evenzoo voor kennisgeving worden aangenomen [Bijlage XI].

ART. 36.

Voordracht. Volgens een ingekomen schrijven van het Curatorium der Theologische School worden door dit college aan de Synode voorgedragen, om uit hen een Hoogleeraar in de Ambtelijke vakken te benoemen voor de Theologische School, de Weleerw. Zeergel. Heeren Dr T. HOEKSTRA van 's Hertogenbosch en Dr J. HANIA van Steenwijk [Bijlage XII].

ART. 37.

De Synode gaat in Comité.

ART. 38.

Dr T. HOEKSTRA De Synode weer in openbare vergadering overgegaan zijnde, deelt de Praeses mede, dat gekozen is tot Hoogleeraar de Weleerw. Zeergel. Heer Dr T. HOEKSTRA, Philosophiae Doctor en Bedienaar des Woords in de Kerk van 's Hertogenbosch met 31 stemmen. Op Dr J. HANIA waren 16 stemmen uitgebracht. Er was 1 blanco-biljet ingeleverd.

Aan den benoemde wordt van zijne benoeming telegrafisch mededeeling gedaan. De benoemingsbrief wordt aan zijn adres verzonden.

ART. 39.

Er wordt besloten, dat, mocht onverhoopt Dr T. HOEKSTRA bedanken, de Geval van bedanken
Synode in een vierde zitting zal samenkomen, niet vóór maar zoo spoedig
mogelijk na Paschen van het jaar 1913.

ART. 40.

Aangaande de uitgave van de Acta van deze Synode met de bijlagen Uitgave der Acta
besluit de Synode, die uit te stellen tot 1914, om ze te doen verschijnen
met de Acta van de gewone Generale Synode, die in dat jaar zal
worden gehouden.

ART. 41.

De Praeses spreekt een woord van dank tot de leden dezer Synode en Sluiting der Synode
een woord van goede hope op het welslagen van haren arbeid. Hij laat
zingen Psalm 131 : 4, waarna Prof. Dr A. G. HONIG voorgaat in gebed en
dankzegging.

ART. 42.

De Praeses sluit de vergadering.

H. HOEKSTRA, *Praeses.*

J. C. DE MOOR, *Assessor.*

A DE GEUS, }
G. KEIZER, } *Scribae.*

BIJLAGEN.

BIJLAGE I.
(Art. 8).

Rapport van de leden van het Moderamen van de Generale Synode van Zwolle.

*Aan de Generale Synode van de Gereformeerde Kerken
in Nederland, vergaderd te 's Gravenhage.*

In de laatste zitting van de Generale Synode van Zwolle, 1 September 1911, werd door U aan de leden van het Moderamen dier Synode opgedragen:

- a. de uitvoering van alle besluiten dier Synode, waarvoor door haar niemand was aangewezen;
- b. de vaststelling van de Acta van de laatste zitting;
- c. de bezorging van de uitgave en de verzending der Acta aan de Kerken en de particuliere personen naar de gewone adressen-lijst;
- d. de décharge van de Finantieele Commissie der Synode;
- e. de aanwijzing van de Secundi-deputaten naar Artikel IV van de Zendingssorde, in overleg met de Primi-deputaten.

Wat betreft het onder *a* genoemde, hebben de leden van het Moderamen uitvoering gegeven aan Uw besluit inzake het ontwerp-HEEMSKERK tot herziening der Wet op het Armbestuur, en in Uw naam zich gewend tot H. M. de Koningin, Z.Exc. den Minister van Binnenlandsche Zaken en de Tweede Kamer van de Staten-Generaal, in overeenstemming met wat door U naar Art. 41 der Acta van de Synode van Zwolle besloten was.

Aan het onder *b* en *c* genoemde hebben de leden van het Moderamen naar hun beste weten voldaan.

In zake het onder *d* genoemde hebben zij U mede te deelen, dat zij onder dankbetuiging hun Assessor Ds J. H. LANDWEHR en de Weledele Heeren W. L. VAN DER VEGTE en W. A. VAN HOUTE, samen uitmakende de Finantieele Commissie, na behoorlijk onderzoek hebben mogen déchargeeren. (Zie Bijlage.)

Eindelijk, naar de opdracht onder *e* genoemd, hebben zij in overleg met de Primi-deputaten aangewezen tot Secundi-deputaten naar artikel IV van de Zendingssorde de Broeders: Prof. Dr H. BOUWMAN, Dr J. HANIA, Prof. Dr C. van GELDEREN, Dr P. A. E. SILLEVIS SMITT en Prof. Dr H. BAVINCK.

Van deze benoeming is aan deze broeders persoonlijk en aan de Kerken door middel van de „de Bazuin” en „de Heraut” kennis gegeven.

De HEERE wone met Zijn Heiligen Geest rijkelijk in Uwe tegenwoordige vergadering!

Namens de leden van het Moderamen van de Generale Synode van Zwolle:

B. VAN SCHELVEN, *Praeses.*

A. DE GEUS, *Scriba.*

1 Juli 1912.

BIJLAGE.

STAAT van Ontvangsten en Uitgaven
van de Generale Synode van de Gereformeerde Kerken in Nederland,
gehouden te Zwolle, van 22 Augustus tot 1 September 1911.

ONTVANGSTEN.

Van de Particuliere Synode van Zuid-Holland (Noordelijk gedeelte)	12 ⁰ / ₁₀	f 720	—
" " " " " Zuid-Holland (Zuidelijk gedeelte)	13 ⁰ / ₁₀	" 780	—
" " " " " Groningen	13 ⁰ / ₁₀	" 780	—
" " " " " Noord-Holland	13 ⁰ / ₁₀	" 780	—
" " " " " Friesland (Noordelijk gedeelte)	7 ⁰ / ₁₀	" 420	—
" " " " " Friesland (Zuidelijk gedeelte)	7 ⁰ / ₁₀	" 420	—
" " " " " Utrecht	6 ⁰ / ₁₀	" 360	—
" " " " " Overijssel	8 ⁰ / ₁₀	" 480	—
" " " " " Gelderland	7 ⁰ / ₁₀	" 420	—
" " " " " Zeeland	6 ⁰ / ₁₀	" 360	—
" " " " " Drente	5 ⁰ / ₁₀	" 300	—
" " " " " Noord-Brabant en Limburg	3 ⁰ / ₁₀	" 180	—
		f 6000.	—

UITGAVEN.

Per het in orde maken der Kerk.	f 402	52 ^s
" Zendings-deputaten en -rapporten	" 520	04
" Correspondentie met de Hooge Overheid	" 59	65
" Correspondentie met de Buitenlandsche Kerken	" 587	35
" terugbetaling van voorschot voor Brielle (Art. 106)	" 212	65
" logies- en reiskosten der Synodeleden en Deputaten	" 1277	41
" drukwerk en Bureaukosten	" 407	53 ^s
" consumptie	" 299	71
" de Kerken van de Lemmer en van Tiel	" 100	—
" bediening: pedel (reis- en verblijfkosten), kosters	" 139	09
" gedeponneerd bij L. G. WEISZ en Co. te Amsterdam (Art. 107)	" 472	54
" onkosten van deputaten voor een brandkluis. (Art. 112, A'dam).	" 7	50
" onkosten van deputaten naar Aalst (Art. 94)	" 40	—
" rekening OOSTERBAAN en LE COINTRE, Acta, Circulaires enz.	" 628	50
" gerestitueerd aan de Kerken	" 845	50
	f 6000.	—

BIJLAGE II.
(Art. 10).

*Aan de Generale Synode der Gereformeerde Kerken
in Nederland, vergaderd te 's Gravenhage.*

Weleerwaarde en Eerwaarde Broeders.

Onder beleefde herinnering aan de Acta der Generale Synode van 1908, waarin de toezegging aan Brielle's Kerk van de som van f 1000.—, in 10 jaarlijksche termijnen uit te keeren, heeft haar Kerkeraad de eer, Uwe hooge Vergadering met het volgende in kennis te stellen:

- a. dat zij dezer dagen vanwege de Particuliere Synode van Zuid-Holland (Zuidelijk gedeelte), volgens opdracht aan deze (zie Acta der vorige Synode, art. 106), ontving de som van f 100.—;
- b. dat, volgens een schrijven van een der Deputaten van genoemde Particuliere Synode naar Uwe Vergadering, de Particuliere Synode in de meening verkeert, dat de door haar uitgekeerde som van f 100.— als 3en termijn moet beschouwd worden;
- c. dat evenwel Brielle's Kerkeraad, gesteund door het gevoelen van Ds VAN SCHELVEN van Amsterdam, en enkele afgevaardigden ter Particuliere Synode, van meening is, dat de Particuliere Synode zich vergist in het noemen van dien termijn, en dáárom in plaats van f 100.— de som van f 300.— had behooren uit te keeren, wijl zij wel den termijn, die begint Februari 1912, dus den 5en termijn heeft uitgekeerd, doch in gebreke is gebleven om den 3en en 4en termijn te voldoen, wijl de zaak aldus staat:

In Februari 1910 heeft de Kerkeraad, voor de jaren 1908 en 1909 ontvangen, de som van f 200.—.

Voor het tijdperk Februari 1910—1911 en 1911—1912 ontvingen we niets, ondanks de pogingen daartoe in het werk gesteld. Wat de Particuliere Synode thans heeft uitgekeerd, geldt voor het tijdperk, dat met Februari 1912 intreedt, dus reeds den 5en termijn, en alzoo hadden we uitkeering van drie termijnen behooren te ontvangen.

In de hoop, dat Uwe Vergadering met onze opinie accoord zal gaan, en er nog dit jaar gelegenheid mocht geopend kunnen worden, om nog over de 2 genoemde niet uitbetaalde termijnen te kunnen disponeeren, met toebidding tevens van 's HEEREN milden zegen over Uwen gewichtvollen arbeid,

Namens Brielle's Kerkeraad,

D. SMALLEGANGE, *Præses.*

A. VRIJ, *Scriba.*

Brielle, Juli 1912.

BIJLAGE III.
(Art 11).

Rotterdam, 20 Juni 1912.

*Aan de Eerwaarde Vergadering der Gereformeerde Kerken in
Nederland, vergaderd in Generale Synode te 's-Gravenhage.*

WelEerwaarde en Eerwaarde Heeren.

Ik ontving het schrijven 6 September 1911 der Generale Synode van Zwolle, waarin o.m. geschreven wordt, — dat de Synode van Zwolle zich aan de uitspraak van de Synode van Amsterdam in 1908 houdt.

Naar aanleiding daarvan moet ik U mededeelen:

- dat* ik van de Synode van Utrecht in 1905 de volgende opdracht ontving n.m. om mij met mijn bezwaar tegen den Kerkeraad van Rotterdam B te wenden tot dien Kerkeraad zelve, (zie brief 13 September 1905 der Synode van Utrecht);
- dat* ik die opdracht der Synode van Utrecht heb opgevolgd;
- dat* dit tot geen resultaat geleid heeft, doordat de Kerkeraad van Rotterdam B mij 13 Februari 1908 een schrijven zond, waarin hij onze correspondentie afsneed; (dit schrijven heb ik als Bijlage No. 39 met deze geheele correspondentie aan de Synode van Amsterdam gezonden);
- dat* ik toen verslag heb gedaan van de mij verstrekte opdracht aan de Synode van Amsterdam; (zie brief 21 Juli 1908);
- dat* de Synode van Amsterdam mij dus toen had moeten melden, hoe ik nu verder moest handelen;
- dat* de Synode van Amsterdam mij dit toen niet meldde, doch mij toen schreef, dat ze zich aan het oordeel der Synode van Utrecht hield;
- dat* dit niet kon, om de eenvoudige reden, dat de Synode van Utrecht geen oordeel uitgesproken had, doch mij een opdracht had verstrekt, die ik heb opgevolgd en waarvan ik verslag deed;
- dat* ik dus nu de Synode van 's-Gravenhage verzoek deze zaak te onderzoeken, en mij te melden, hoe ik verder moet handelen, nu de Kerkeraad van Rotterdam B weigert deze zaak op te lossen;

opdat deze, nu reeds veertien jaren hangende tuchtzaak daardoor in orde kome; — daar ik, op grond der officiële stukken, niet anders kan, en moet blijven verklaren: dat de Kerkeraad van Rotterdam B leugens gepubliceerd heeft en ze niet heeft willen herroepen, toen ze hem geopenbaard zijn, met verzoek ze te herroepen, — totdat mij het tegendeel bewezen is — en de Kerkeraad van Kralingen verplicht zou zijn mij onder de Kerkelijke Tucht te stellen, indien dit niet werd uitgemaakt door Uw Eerwaarde Vergadering. En zou deze zaak dan weder van voren af aan alle Kerkelijke Vergaderingen moeten passeeren tot aan de Synode, (wat veel onnutte arbeid en tijdverlies zou medebrengen); — daar 't mij niet invalt, mij onder de Kerkelijke Tucht te laten stellen, — omdat ik niets dan de waarheid heb geschreven en de waarheid *nooit* herroepen kan worden.

Uw antwoord tegemoetziend

Achtend,

Hoflaan 128.

A. v. D. NAGEL Jr.

BIJLAGE IV.
(Art. 12).

Leiden, 3 Juli 1912.

*Aan de Generale Synode der Gereformeerde Kerken
te 's Gravenhage.*

Weleerwaarde en Eerwaarde Broederen!

De Kerkeraad der Gereformeerde Kerk van Leiden verzoekt de Generale Synode te willen besluiten, dat D.V. in November 1913, — bij de herdenking van het heuchelijke feit, dat het GODE beliefd heeft, nu 100 jaar geleden, ons van de Fransche overheersching te verlossen en ons wederom tot een zelfstandig, vrij volk te doen worden, — een nationale dank- en bededag gehouden worde. Met heilbede,

Namens den Kerkeraad:

R. J. W. RUDOLPH, *h. t. Voorzitter.*
D. G. v. D. HORST, *Scriba.*

BIJLAGE V.
(Art. 13 en 14).

*Aan de Generale Synode van de Gereformeerde Kerken
in Nederland, vergaderd te 's-Gravenhage.*

Weleerwaarde en Eerwaarde Broeders!

Deputaten-Curatoren van de Theologische School te Kampen hebben de eer:

1. bij dezen voor U uit te spreken de noodzakelijkheid, dat het kome tot verhooging van het salaris der Hoogleeraren, maar dan met wegvalling van het in de jongste Synode vastgestelde kindergeld; de beoordeeling van het mogelijke eener verhooging aan U overlatende;
2. bij dezen U voor te stellen:
 - a. aan Prof. M. NOORDTJII, Hoogleeraar aan de Theologische School te Kampen, ingevolge zijn verzoek (zie Bijlage) en het daarop conform genomen besluit van voornoemde Curatoren, eervol emeritaat als Hoogleeraar aan genoemde School te verleenen, met ingang van 1 September a.s. en sinds dien datum met toekenning van een jaarlijksch pensioen, gelijkstaande met het door Z. H. G. het laatste jaar genoten salaris, zijnde f 3000.—;
 - b. te benoemen in de vacature, door bedoelde Emeritaatsverleening ontstaan, een nieuwen Hoogleeraar, en dien op te dragen het onderwijs in de Exegese van het Oude Testament en aanverwante vakken; en
 - c. te benoemen een vijfden Hoogleeraar (zie Acta Synode van Zwolle art. 110) en dien op te dragen het onderwijs in de Ambtelijke vakken en wat daarmede in verband staat; en
3. bij dezen U aan te bieden eene voordracht, overeenkomstig het Reglement van de Theologische School, bestaande:

voor de vacature-prof. NOORDTJII: uit de Broeders:

Dr G. C. AALDERS te Ermelo en
Dr W. A. VAN ES te Leeuwarden;

en voor den 5en Hoogleeraar: uit de Broeders:

Dr J. C. DE MOOR te 's Gravenhage en
Dr T. J. HOEKSTRA te 's Hertogenbosch.

Met toebidding van de leiding des HEEREN in Uwe Vergadering,

Deputaten-Curatoren voornoemd,

Namens hen:

's Gravenhage, 15 Juli 1912.

A. M. DONNER, *Secretaris.*

BIJLAGE.

Kampen 2 Juli 1912.

Aan de Vergadering van Curatoren der Theologische School van „de Gereformeerde Kerken in Nederland“.

Waarde Broeders!

Ondergeteekende verzoekt den Curatoren der School aan de aanstaande Generale Synode te willen voorstellen hem eervol emeritaat te verleenen met het oog op zijn veeljarigen dienst en gevorderden leeftijd.

De bijzondere omstandigheden van de Theologische School geven hem te meer vrijmoedigheid met eenigen aandrang dit verzoek in Uw midden neder te leggen.

Hij vertrouwt daarbij gaarne, dat er rekening zal worden gehouden met zijnen bij U bekenden toestand.

Met hartelijken dank voor het genoten vertrouwen en de vele bewijzen van toegenegenheid uit Uw midden, met bijzonder vertrouwen, dat de HEERE het verder, om Zijns Naams wil, wel en gezegend zal maken met School en Kerken beide,

heeft hij de eer, met bijzondere hoogachting, te zijn, gaarne Uw dienstwillige

M. NOORDTJIJ.

BIJLAGE VI.
(Art. 23).

*Aan den WelEerwaarden Heer Ds A. DE GEUS,
Scriba van de Generale Synode der Gereformeerde
Kerken in Nederland, welke is vergaderd geweest
den 16 Juli 1912 te 's-Gravenhage.*

WelEerwaarde Heer en Broeder in onzen Heere Jezus Christus,

In antwoord op uw schrijven van den 18 Juli 1912, waarin gij mij overbracht de roeping der Generale Synode van de Gereformeerde Kerken in Nederland, welke is vergaderd geweest den 16 Juli 1912 te 's-Gravenhage, om op te treden als Hoogleeraar aan de Theologische School dezer Kerken te Kampen voor het onderwijs in de „Oud-Testamentische vakken c.a.“, heb ik de eer het navolgende te uwer kennis te brengen.

De eervolle roeping der Kerken heeft mij zeer zwaar gewogen. Ernstig heb ik mij de vraag gesteld, of het ook zijn kon, dat de HEERE mij tot dezen arbeid riep. Biddend heb ik daartoe deze zaak ook voor Zijn aangezicht nedergelegd. Evenwel heb ik *geene* vrijmoedigheid kunnen vinden om deze roeping te aanvaarden.

Onderscheidene oorzaken hebben daartoe medegewerkt. Het zij mij echter veroorloofd deze hier niet nader aan te duiden, maar te volstaan met de verzekering, dat ik om der consciëntie wil niet anders heb kunnen handelen.

Beleefd verzoek ik u aan de Generale Synode, welke eerlang weder samenkomen zal om eene nieuwe benoeming te doen, mijn oprechten dank te willen overbrengen voor de hooge onderscheiding, welke onze Gereformeerde Kerken mij hebben verleend, en voor het groote vertrouwen, dat zij blijk gegeven hebben in mij te stellen.

En voorts deze zake aanbevelende aan den HEERE en Koning der Kerk, JEZUS CHRISTUS, noem ik mij

Met Broedergroete,

Uw. dw. dienaar en broeder in Christus

G. CH. AALDERS.

Ermelo, 3 Augustus 1912.

BIJLAGE VII.
(Art. 23).

Aan het Moderamen der Generale Synode van de Gereformeerde Kerken in Nederland, gehouden te 's-Gravenhage den 16 Juli 1912.

Hooggeachte Broeders!

Met diep leedwezen zie ik mij genoodzaakt U mede te deelen, dat ik, na zeer ernstige en biddende overweging van de roeping, welke de Generale Synode op mij heeft uitgebracht, om onderscheidene redenen bezwaar moet maken om deze op te volgen.

Intusschen blijf ik de Synode dankbaar voor het vertrouwen, dat zij in mij heeft willen stellen.

Met broederlijken groet en heilbede

Uw dw. br.

Gravenhage, 3 Augustus 1912.

J. C. DE MOOR.

BIJLAGE VIII.
(Art. 23).

*Aan de Generale Synode van de Gereformeerde Kerken in Nederland,
vergaderd 10 September 1912 te 's Gravenhage.*

Weleerwaarde en Eerwaarde Broeders!

Het Curatorium van de Theologische School van „de Gereformeerde Kerken in Nederland” heeft de eer te Uwer kennisse te brengen, dat het, ingevolge een verzoek van Uw Moderamen, bij missive van 20 Augustus j.l., — waarin mededeeling geschiedde van het bedanken van de Broeders Dr G. CH. AALDERS en Dr J. C. DE MOOR, — in zijne Vergadering van 9 September j.l. is overgegaan tot het opmaken van een nieuwe voordracht ter vervulling van de vacature-prof. NOORDTZIJ, en ter benoeming van een vijfdien Hoogleeraar.

Voor de vacature-prof. NOORDTZIJ heeft het de eer U aan te bieden, in orde van het door hen verkregen stemmenaantal, de Broeders

Dr J. RIDDERBOS te Bussum en
Dr W. A. VAN ES te Leeuwarden,

en ter benoeming van een vijfdien Hoogleeraar, ook in diezelfde orde, de Broeders:

Dr T.J. HOEKSTRA te 's Hertogenbosch en
Dr B. WIELENGA te Amsterdam.

Uwe Vergadering de leiding des Heiligen Geestes toebiddende,

Het Curatorium voornoemd,

's Gravenhage, 9 September 1912.

B. VAN SCHELVEN, *Præses.*
A. M. DONNER, *Scriba.*

BIJLAGE IX.
(Art. 23).

*Aan de Generale Synode der Gereformeerde Kerken in Nederland,
welke D. V. 10 September a.s. te Den Haag zal vergaderen.*

Weleerwaarde en Eerwaarde Broeders!

De Classis Utrecht heeft in hare vergadering van 4 September 1912 besloten om UEerwaarden het volgende te schrijven, aan welke opdracht ik bij deze voldoe:

De Classis Utrecht van Gereformeerde kerken, vergaderd op Woensdag 4 September 1912 te Utrecht, besluit aan de Generale Synode, welke D. V. 10 September a.s. te Den Haag zal vergaderen, het verzoek te doen, of het geen ernstige overweging verdient in de huidige omstandigheden niet over te gaan tot het benoemen van twee professoren aan de Theologische School te Kampen, maar te zoeken naar een weg, die kan leiden tot eenheid van opleiding der Dienaren des Woords in de Gereformeerde Kerken.

Mocht deze gedachte bij UEerwaarde vergadering ingang vinden, zoo geeft voornoemde Classis der Synode tevens in overweging, het Curatorium der V. U. te Amsterdam te verzoeken evenzoo niet tot het benoemen van professoren aan de Theologische faculteit over te gaan, dan nadat ook dezerzijds ernstige pogingen in het werk zijn gesteld tot bedoelde eenheid te geraken.

Aan Uwe vergadering de leiding des Heiligen Geestes toebiddende, zoo verblijven wij met broedergroete en heilbede

De Classis voornoemd,

Namens haar:

J. E. GOUDAPPEL, *Voorzitter.*
E. VONK, *Scriba.*
A. BOLWIJN, *Assessor.*

Utrecht, 4 September 1912.

BIJLAGE X.
(Art. 35).

Den WelEerwaarden Heer Ds A. DE GEUS te De Lemmer.

WelEerwaarde Heer, Hooggeachte Broeder in den Heere Jezus Christus!

In antwoord op het schrijven, dat U als scriba der laatstgehouden Generale Synode der Gereformeerde kerken mij den 10en September l.l. hebt toegezonden, welk schrijven behelsde de mededeeling mijner benoeming als Hoogleeraar aan de Theologische School der Gereformeerde kerken, meld ik U bij dezen, dat ik na ernstige overweging gemeend heb, deze benoeming onder biddend opzien tot den GOD, aller genade te moeten aanvaarden.

Ik mag niet nalaten, hierbij mijn hartelijken dank uit te spreken voor het vertrouwen, dat de Gereformeerde Kerken door deze zoo vereerende benoeming in mij hebben willen stellen. Onder de bezwaren, die tegen de opvolging dezer benoeming zich aan mij opdeden, was natuurlijk ook het besef van de zware taak en de hooge verantwoordelijkheid, die bij de aanvaarding ervan op mij komt te rusten. Intusschen word ik gesterkt door het vertrouwen, dat ik van de zijde der broederen zal mogen rekenen op eene welwillende waardeering van mijn te verrichten arbeid, op een dragen ook van het gebrekkige, dat daaraan zal kleven, en — niet het minst — op de voorbede der Gereformeerde Kerken ook voor mij, opdat ik al datgene ontvang, wat noodig is om de plaats te vervullen, die ik op hare aanwijzing straks zal hebben in te nemen.

Wat mij aangaat, het is mijn hartelijke wensch en bede, dat die GOD, die mildelijk geeft, mij wijsheid en kracht verleene tot het vervullen dezer taak; en mijn ernstig voornemen, alle krachten in te spannen, opdat ik het in mij gestelde vertrouwen niet al te onwaardig bevonden worde.

Moge dan de HEERE Zijnen zegen over dit besluit en den straks aan te vangen arbeid gebieden; en behage het Hem, dien arbeid, trots alle gebrek, dienstbaar te stellen tot den opbouw Zijner Kerk!

Met broedergroet en heilbede

Gaarne de Uwe in Christus

Bussum, 27 September 1912.

J. RIDDERBOS.

BIJLAGE XI.
(Art. 35).

*Den WelEerwaarden Zeergel. Heer Ds A. DE GEUS,
Scriba van de Generale Synode der Gereformeerde Kerken.*

WelEerwaarde Heer en Broeder!

Op de roeping, die van de Synode tot mij kwam, om als Hoogleeraar in de Ambtelijke vakken aan de Theologische School werkzaam te zijn, kan ik thans mijn antwoord geven. Dit antwoord is, dat ik na biddend en ernstig beraad, hetwelk mij somtijds in pijnlijke worsteling bracht, geen vrijmoedigheid heb gevonden aan uw zoo gewichtige en eervolle roepstem gehoor te geven. Ik zeg dit niet zonder leedwezen, daar ik mij slechts zeer noode onttrek aan een verzoek, dat van zoo hooge vergadering tot mij kwam.

Aanvankelijk meende ik, dat ik uw benoeming aannemen moest, en deze gedachte kreeg ten laatste dermate de overhand, dat ik, hoewel zonder blijdschap en met bezwaard hart, tot een inwilligend antwoord besloot, en ik zond U telegrafisch bericht van mijn decisie. Maar terstond na de zending van dit bericht miste ik den vrede, en de stemming des harten, die voor de opvolging van een roeping, als van uwentwege tot mij kwam, noodzakelijk is. Ik kon daarom den brief niet schrijven, die mijn telegrafische mededeeling officiëel bevestigen en aanvullen moest, en verzocht U in stee daarvan mijn telegram als niet gezonden te beschouwen en mij nog te gunnen eenige dagen van beraad.

Mijn definitief antwoord is nu, dat ik, om verschillende redenen, die ik in dit schrijven niet behoef te noemen noch te ontwikkelen (althans Gij wilt mij ten goede houden, dat ik daarvan afzie), voor uwe roeping bedanken moet.

Aanvaard mijne verzekering, dat ik diep gevoelig ben voor de eere en het vertrouwen, door uwe vergadering in mij gesteld.

Met de bede, dat de HEERE over mijne beslissing Zijne goedkeuring geve en de Kerken voorts leide door zijnen Geest, teeken ik mij

Uw dw. dr en br. in Chr.

Amsterdam, 1 Oct. '12.

B. WIELENGA.

BIJLAGE XII.
(Art. 36).

*Aan de Generale Synode van de Gereformeerde Kerken in Nederland,
vergaderd in 's Gravenhage, den 17den October 1912.*

Weleerwaarde en Eerwaarde Broeders!

Het Curatorium van de Theologische School van de Gereformeerde Kerken heeft kennis genomen van het bericht van het Moderamen Uwer vergadering, meldende dat Dr B. WIELENGA van Amsterdam heeft bedankt voor de door Uwe vergadering op hem uitgebrachte roeping tot het Hoogleeraarsambt aan voornoemde School, waardoor de plaats van „den vijfden Hoogleeraar” is opengebleven. Tot de vervulling van deze plaats heeft het Curatorium de eer, U te dienen van de volgende voordracht:

Dr T.J. HOEKSTRA van 's Hertogenbosch en
Dr J. HANIA van Steenwijk.

Leide des HEEREN Geest Uwe vergadering in de keuze.

Namens het Curatorium van de Theologische School van de Gereformeerde Kerken,

Den Haag, 16 October 1912.

B. VAN SCHELVEN, *Voorzitter.*
A. DE GEUS, *2de Scriba.*
